

8. Státní rozpočet

Státní rozpočet hospodařil v roce 2021 s rekordním deficitem, který byl však nižší než rozpočtové očekávání.

Hospodaření státního rozpočtu (SR)¹ skončilo v roce 2021 hlubokým deficitem ve výši 419,7 mld. korun, který byl oproti dříve rekordnímu schodku z roku 2020 o 52,2 mld. vyšší². K prohloubení salda hospodaření přispěl zejména růst běžných výdajů. Přestože rozpočtového deficitu bylo dosaženo ve všech loňských měsících, na jeho celkové výši se zásadně podílela opatření realizovaná během jarní pandemické vlny, která citelně zatížila rozpočtové výdaje³. Ve zbylé části roku došlo k částečnému uvolnění tlaku na některé běžné rozpočtové výdaje a postupné zotavování ekonomiky se začalo pozitivně odrážet v celkovém daňovém inkasu.

Pokračující oživení ekonomiky i absence významnějších restrikcí během podzimní pandemické vlny vedly k tomu, že celostátní daňové inkaso na konci roku již dorovnálo předpandemickou úroveň.

Celkové příjmy SR loni meziročně vzrostly o 0,8 % (+11,8 mld. korun). Mírné navýšení zde souviselo s vyššími daňovými příjmy (včetně pojistného), protože nedaňové i kapitálové příjmy a přijaté transfery úrovně roku 2020 nedosáhly. V posílení daňových příjmů (+35,4 mld. korun) se odrážela zejména nízká srovnávací základna, neboť ve 2. čtvrtletí 2020 došlo k mimořádnému odkladu zákonných termínů splatnosti váhově významných daní i pojistného na sociální zabezpečení (SZ). V příjmech SR za rok 2021 se negativně projevilo snížení daňového zatížení práce i majetku a také změna rozpočtového určení daní ve prospěch územních rozpočtů⁴. Souhrnný celostátní výběr daní (bez pojistného na SZ) na úrovni všech veřejných rozpočtů sice vloni meziročně posílil o 1,2 %, za úrovní z roku 2019 ovšem stále zaostával (o 4,2 %). V průběhu loňského roku se ale výběr postupně zlepšoval. Oživení ekonomiky výrazně nenarušila ani podzimní pandemická vlna, která již nebyla doprovázena významnějším omezením ekonomické aktivity ve službách. Celostátní výběr daní tak ve 3. čtvrtletí za shodným obdobím roku 2019 zaostal již jen o 0,7 % a ve 4. čtvrtletí byl s touto úrovní srovnatelný.

Rostoucí výběr DPH odrážel dopad rychlého oživení soukromé spotřeby i akceleraci cen v ekonomice.

Z DPH, jež tradičně představuje váhově výrazně dominantní daň, plynulo loni do SR meziročně o 3,7 % (+10,7 mld. korun) více. Na úrovni všech veřejných rozpočtů posílilo inkaso o 8,7 % (za dva roky o 7,4 %). Efekt rychlého oživení soukromé spotřeby (podpořené svižným růstem objemu vyplacených mezd i platů v ekonomice) zastínil dopad snížení sazeb této daně u některých služeb⁵. Zejména na sklonku loňského roku se ve vyšším výběru daně stále více odrážel akcelerující cenový růst prostupující celou ekonomiku. Celostátní výběr DPH tak v listopadu i prosinci převýšil odpovídající úroveň z roku 2019 o více než 15 %.

Inkaso spotřebních daně z minerálních olejů i tabáku meziročně kleslo a rozpočtové očekávání nenaplnilo.

Příjmy SR ze všech spotřebních daní se loni meziročně snížily o rovná 3 % a mírně prohloubily svůj pokles z prvního roku pandemie. Vloni se nejvíce projevilo nižší výběr daně z tabákových výrobků (-5,5 %), a to navzdory tomu, že došlo k 10% navýšení daňové sazby. Naproti tomu u minerálních olejů měl pokles daňové sazby (o 1 korunu u motorové nafty) viditelný dopad, neboť bez něj by výběr daně vzrostl⁶, což naznačují i (zatím neúplné) údaje o spotřebě ropných produktů⁷. Ve 4. čtvrtletí již bylo inkaso této daně meziročně vyšší (+5,1 %), avšak za úrovní z předpandemického roku stále lehce zaostávalo. Navzdory oživení na konci loňského roku zůstalo inkaso obou výše uvedených spotřebních daní, na rozdíl od všech ostatních váhově významnějších daní, za rozpočtovým očekáváním.

¹ Pokud není uvedeno jinak, vycházejí všechny údaje týkající se státního rozpočtu z dat Ministerstva financí o pokladním plnění.

² Ve srovnání s rozpočtovým očekáváním (ukotveným v novele zákona o státním rozpočtu na rok 2021, platné od 1. března 2021) šlo ale o deficit nižší o 80 mld. korun. Stál za tím především vyšší než očekávaný růst inkasa přímých daní (především korporátní daně).

³ Za prvních pět měsíců roku 2021 činil kumulovaný schodek SR 255 mld. korun.

⁴ Od ledna 2021 vzrostl obcím podíl na celostátním výběru sdílených daní z 23,58 % na 25,84 % a krajům z 8,92 % na 9,78 %. Toto navýšení znamenalo dle odhadů MF negativní dopad na celoroční daňové inkaso SR ve výši 27,4 mld. korun.

⁵ Snížená sazba (z 15 % na 10 %) na stravovací a ubytovací služby, kulturní a sportovní akce, dále také např. na vodné, stočné, pitnou vodu či točené pivo, byla zavedena loni od května, resp. července. Inkaso DPH za rok 2021 bylo mírně tlumeno i dočasným prominutím daně u ochranných pomůcek (např. respirátorů) a u testů i vakcín souvisejících s epidemií covidu-19.

⁶ Inkaso SR u této daně loni meziročně kleslo o 2,3 mld. korun (-3,0 %), samotné snížení sazby vedlo dle odhadu MF ke snížení výběru o 4,7 mld.

⁷ Dle údajů ČSÚ vzrostla v ČR od ledna do října 2021 meziročně spotřeba motorové nafty (+7,1 %) a mírnějším tempem i motorového benzínu (+0,9 %). Po prudkém propadu během roku 2020 spotřeba leteckého petroleje za prvních deset měsíců loňského roku fakticky stagnovala (-0,7 %). Ve srovnání s předpandemickým rokem 2019 ovšem spotřeba všech hlavních ropných produktů stále citelně zaostávala, vyjma motorové nafty (+1,8 %).

Výběr spotřební daně z lihu rostl, z piva klesal.

Inkaso ostatních, váhově méně významných spotřebních daní meziročně mírně rostlo, a to především vlivem nově zavedené daně z digitálních služeb a vyššího výběru daně z lihu (i díky zvýšené sazbě). Klesl naopak výběr u daně z piva (o 5,5 %), neboť některá administrativní opatření mající vliv na návštěvnost restauračních zařízení i příjezdový cestovní ruch byla v platnosti i v posledních měsících roku 2021.

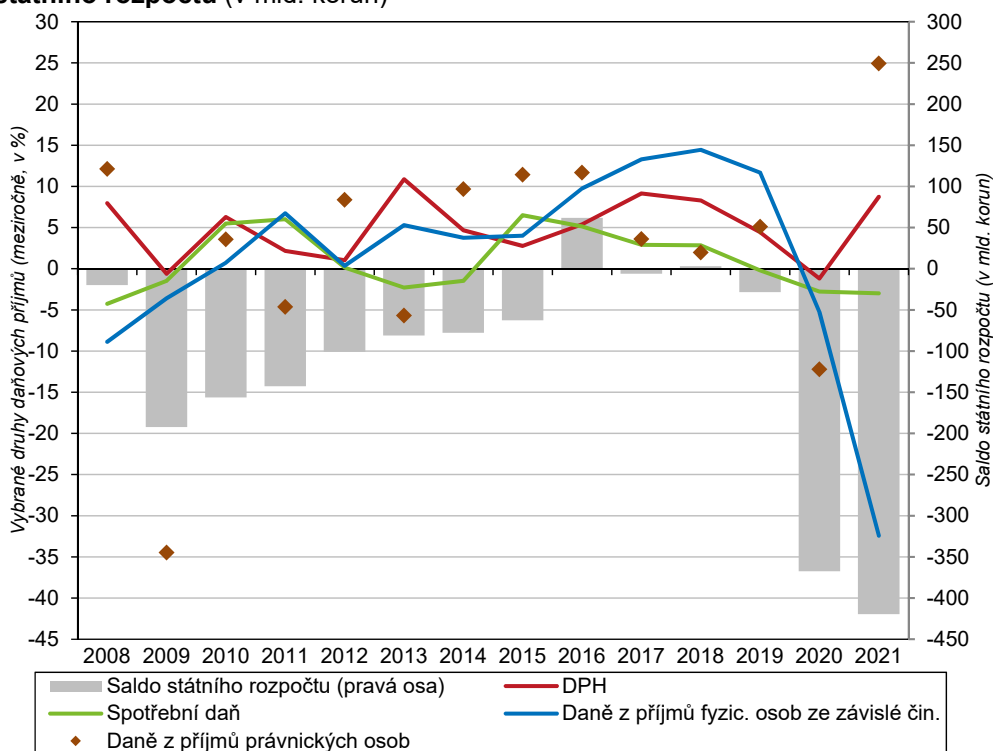
Svížný růst výběru korporátní daně byl výrazně ovlivněn přesunutím části plateb z roku 2020 do roku 2021.

Na korporátní dani získal SR loni o 19 % (20,8 mld. korun) více. Společně s vyšším inkasem pojistného na SZ (+55 mld.) šlo o položky, které přispěly k růstu celkových příjmů SR nejvíce. Svížný růst výběru korporátní daně byl výrazně ovlivněn přesunutím části plateb z roku 2020 do následujícího roku⁸. Inkaso této daně v obou pandemických letech negativně ovlivňovaly individuální žádosti firem o úpravu záloh⁹. Relativně nezkraslený obraz podává srovnání celostátního výběru korporátní daně (na úrovni všech veřejných rozpočtů) za 2. pololetí 2021 se stejným obdobím roku 2019 (+6,2 %).

Mimořádný rozpočtový propad u daně z příjmů fyzických osob šel zcela na vrub zákonným úpravám.

V mimořádném loňském propadu příjmu SR z daně od fyzických osob (o 29,2 %, resp. 45 mld. korun)¹⁰ se vedle změny rozpočtového určení daní nejvíce odráželo snížení daňového zatížení práce¹¹. Na výši inkasa stále působily i záchranné programy (kompenzační bonusy – zejména OSVČ), jejich negativní rozpočtový dopad byl ale loni ve srovnání s rokem 2020 slabší¹². Propad inkasa byl tlumen rostoucí zaměstnaností, dalším navyšováním minimální mzdy, jakož i jarní výplatou mimořádných odměn pracovníkům veřejného sektoru stojícím v první linii boje proti pandemii.

Graf č. 18 Celostátní inkasa vybraných daňových příjmů (meziročně v %) a saldo státního rozpočtu (v mld. korun)

Zdroj: MF ČR

⁸ Jednalo se hlavně o prominutí červnové zálohy na tuto daň (s negativním dopadem v roce 2020 na výběr na úrovni SR ve výši 13,5 mld. korun). Část zrušené a neuhrazené červnové zálohy roku 2020 byla doplacena vloni ve vyrovnání daně.

⁹ Ty reagují na zhoršenou finanční situaci podniků. Podle odhadů MF vedly tyto žádosti v roce 2020 k poklesu příjmů korporátní daně do SR o 6,9 mld., v roce 2021 pak o 22,1 mld.

¹⁰ Příjem SR z této daně loni činil 109,1 mld. korun, což bylo nejméně za posledních šest let. I tak šlo o výsledek výrazně převyšující loňské rozpočtové očekávání (o více než 21 mld.).

¹¹ Po zrušení superhrubé mzdy byla od 1. ledna 2021 zavedena základní daňová sazba 15 % (a doplňková 23 %) a navýšena roční daňová sleva na poplatníka (+3 tis. korun). Dle propočtu MF činil dopad těchto opatření na loňské inkaso daně na úrovni SR 56,7 mld. korun.

¹² Dle propočtu MF šlo na úrovni SR v roce 2020 o 16,1 mld. korun, o rok později o 12,1 mld.

Meziroční růst příjmů z rozpočtu EU se v roce 2021 zastavil.	Svížný růst nedaňových a kapitálových příjmů a transferů SR po roce 2017 se loni zastavil. Jejich meziroční pokles (o 23,7 mld. korun) byl takřka z poloviny ovlivněn nižšími příjmy z rozpočtu EU (sloužícími ke krytí již státem dříve předfinancovaných výdajů) ¹³ . Plánovaný meziroční pokles objemu převodu prostředků privatizačního účtu do SR byl zhruba kompenzován mimořádnými loňskými výnosy z aukce rádiových kmitočtů (+5,6 mld.).
Nižší potřeba podpůrných programů a opatření díky zlepšené epidemické situaci se ve 2. pololetí odrazila v citelném zvolnění růstu běžných výdajů SR.	Celkové výdaje SR v roce 2021 v souladu s rozpočtovým očekáváním meziročně mírně vzrostly o 3,5 % (+64 mld. korun). Ve srovnání s prudkým navýšením v prvním pandemickém roce (+291,2 mld.) šlo o citelné zmírnění fiskální expanze. Tempo výdajů zpomalovalo i v průběhu loňského roku – zatímco ve 2. čtvrtletí 2021 bylo oproti shodnému období „běžného“ roku 2019 vyšší o 31 %, ve 4. čtvrtletí již „jen“ o 17 %. To souviselo s rozvolňováním protipandemických opatření. Ze širokého spektra podpůrných programů a opatření ¹⁴ tak byly některé z nich na počátku léta fakticky pozastaveny, případně výrazně utlumeny (např. ošetřovné či program Antivirus). Ve 2. pololetí citelně kleslo také čerpání speciálních programů na přímou podporu zasažených odvětví ekonomiky. Rovnoměrně po celý loňský rok zatížily SR jen navýšené platby za státní pojištění a rovněž nákupy ochranných prostředků (např. vakcíny).
Nárůst běžných výdajů SR odrážel především navýšení platby do zdravotnictví za státní pojištění a také vyšší transfery podnikatelským subjektům.	K loňskému meziročnímu posílení běžných výdajů (+59,2 mld. korun) přispěly navýšené platby za státní pojištění (s růstem o 30 %) a dále neinvestiční transfery podnikatelským subjektům (+18 %), jejichž čerpání významně překročilo rozpočtové očekávání (+19 mld. korun). Tyto transfery soustřeďují rozhodující část podpůrných opatření (program Antivirus, podpora firem v nejvíce zasažených odvětvích, ošetřovné pro OSVČ). I přes mírnější růst (+5,9 %) měly podstatný vliv i objemově významné běžné transfery územním rozpočtům, což souviselo s pokračujícím růstem platů v regionálním školství ¹⁵ , s navýšením financování sociálních služeb a v menší míře i s mimořádnými odměnami zaměstnancům v lůžkové péči. Tyto odměny se promítly i do transferů příspěvkovým organizacím, které ovšem celkově mírně klesly (o 3,5 %), neboť výdaje na oddlužení části nemocnic realizované v roce 2020 se loni neopakovaly. S pandemií souvisely i výdaje na neinvestiční nákupy ¹⁶ . Ty oproti rekordní výši z roku 2020 (77,9 mld. korun) vzrostly jen mírně (+1,6 %). Nižší potřeba ochranných pomůcek a zdravotnického materiálu byla z velké části nahrazena vyššími výdaji za nákupy vakcín. Tempo růstu výdajů na platy (a souvisejících výdajů) v organizačních složkách státu zvolňovalo třetí rok v řadě. Loni tyto výdaje meziročně vzrostly o 1,3 %, nejméně za posledních devět let. Většina růstu byla spojena s agendami intenzivněji zapojenými do boje s pandemií (např. policie, armáda, hygienické služby).
Prudký předloňský růst u neinvestičních nákupů se v roce 2021 výrazně ztlumil.	
Podíl výdajů SR alokovaných na sociální dávky dále klesal. Důchodový účet se vrátil do mírného přebytku.	Prostředky na sociální dávky, které dlouhodobě představují váhově dominantní výdaj SR ¹⁷ , vzrostly vloni meziročně o 0,8 %, když v roce 2020 eskalovaly na 14,2 % ¹⁸ . Na rozdíl od roku 2020 byl loňský růst sycen výhradně vyššími výdaji na důchody (+2,1 %). Slabší tempo růstu důchodů souvisí s vyplacením jednorázového příspěvku všem důchodcům v prosinci

¹³ Celkové čisté příjmy ČR z rozpočtu EU činily loni 131,7 mld. korun a meziročně se snížily skoro o desetinu. Nejvíce k tomu přispěly slabší příjmy z kohezních fondů (-5,8 mld. korun, resp. -19 %) a ze strukturálních fondů (-5,6 mld., -7 %). Relativně stabilní naopak zůstaly přijaté přímé platby do zemědělství, jež dosáhly 21,8 mld. korun a meziročně klesly jen o 4 %. Česko setrvalo v pozici významného čistého příjemce z fondů EU (+65,3 mld. korun), a to přesto, že platby ČR do rozpočtu EU oproti roku 2020 vzrostly o desetinu (mj. i kvůli navýšení objemu rozpočtu EU i vlivem covidové krize). Po připočtení příjmů z nového nástroje EU na podporu oživení, které Česko využívá v Národním plánu obnovy, by se loni čistá kladná pozice ČR vůči EU přiblížila 90 mld. korun a mírně tak překonala hodnotu z roku 2019, jež byla druhá nejvyšší v historii členství ČR v Unii.

¹⁴ Šlo zejména o náhradu částí mezd a povinných odvodů v rámci programu Antivirus A, A+ a B (v roce 2021 vyplaceno ze SR 25,8 mld. korun) a speciální programy na přímou podporu zasažených sektorů ekonomiky, např. v oblasti pohostinství, cestovního ruchu, kultury, vzdělávání, sportu, dopravy, zemědělství a potravinářství (včetně nových programů COVID 2021, COVID Nájemné, COVID Nepokryté náklady), v celkové výši 38,5 mld. Dále to byly vyšší výdaje ve zdravotnictví, zejména posílené platby státu za tzv. státního pojištění (50,0 mld.), zvýšené osobní náklady pracovníků ve zdravotnictví a sociálních službách (16,8 mld.), nákupy ochranných prostředků včetně vakcín (7,9 mld.) a konečně i zvýšené výdaje na některé sociální dávky – ošetřovné, mimořádný příspěvek pro zaměstnance v karanténě či izolaci (5,9 mld.). Většina z uvedených výdajů ve srovnání s rokem 2020 narostla. Výjimkou byly ošetřovné, nákupy ochranných pomůcek a oddlužení nemocnic.

¹⁵ Odráží schválený loňský meziroční nárůst u pedagogických i nepedagogických pracovníků (o 9 %, resp. 4,3 %).

¹⁶ V těchto výdajích nejsou zahrnuty výdaje na obsluhu státního dluhu a též v posledních letech okrajová položka výdajů na realizaci záruk.

¹⁷ Podíl sociálních dávek na všech výdajích SR se loni meziročně snížil popáté v řadě (na 36,3 %, minimum ve srovnatelné řadě po roce 2011).

¹⁸ Ve vysokém růstu se projevovalo zejména zavedení krizového ošetřovného (souvisejícího s domácí péčí o děti z důvodu nuceného uzavření škol či kvůli karanténě), navýšení rodičovského příspěvku a vyšší tempo valorizace důchodů.

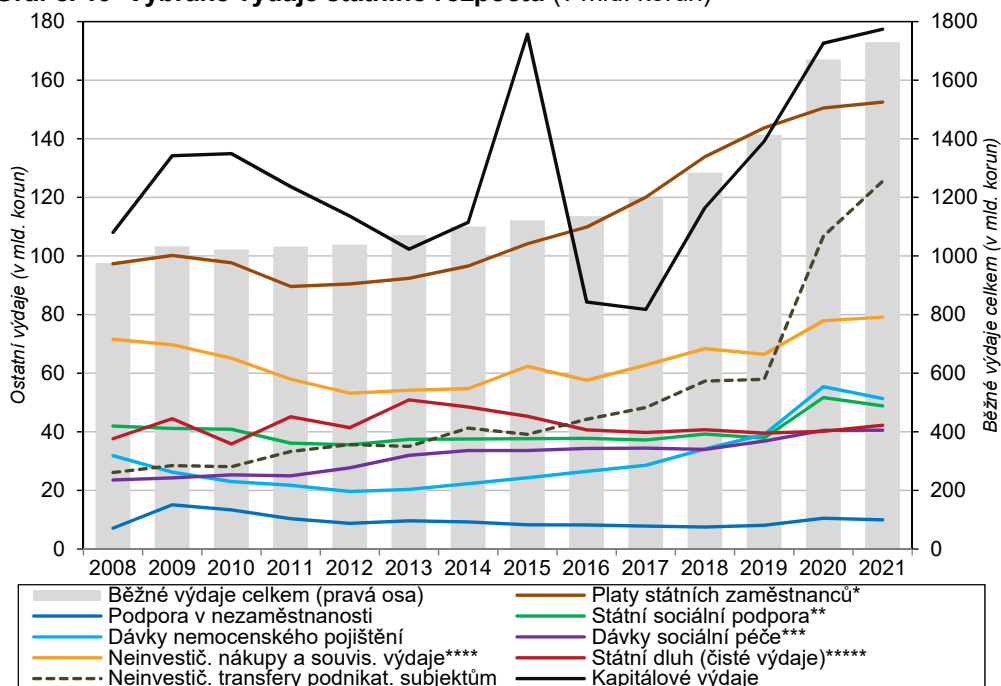
2020¹⁹. V menší míře se projevil i pokles počtu příjemců důchodů (o necelé 1 %). Příjmy důchodového pojištění se oproti slabší základně roku 2020²⁰ loni navýšily o 9,8 %. Saldo důchodového účtu²¹ se tak po mimořádném propadu v prvním roce pandemie (−34 mld. korun) loni vrátilo do mírného přebytku (+2 mld.).

Čerpání většiny nedůchodových sociálních dávek díky oživení ekonomiky v roce 2021 kleslo.

Růst výdajů na nemocenské dávky, pomoc v mateřství i dávky hmotné nouze ale pokračoval.

Na nedůchodové sociální dávky směřovalo loni 162 mld. korun, meziročně o 5,7 % méně (oproti roku 2019 ovšem výdaje stouply skoro o čtvrtinu). Projevilo se v nich primárně nižší čerpání ošetřovného, které ve srovnání s rekordní úrovní z roku 2020 (11,5 mld. korun) o více než polovinu propadlo. Peněžítá pomoc v mateřství (+6,9 %) i objemově významnější nemocenské dávky ale loni pokračovaly v růstu (+3,1 %), byť ve druhém případě podstatně slabším tempem než v předešlých letech. Růst objemu dávek státní sociální podpory se po předloňském skokovém navýšení zastavil (−5,5 %), protože klesly klíčové výdaje na rodičovské příspěvky při současném vyšším čerpání přídatku na dítě (vlivem legislativní úpravy od 1. 7. 2021)²². Zlepšení situace na trhu práce díky ústupu pandemie vyústilo v nižší objem vyplacených podpor v nezaměstnanosti (−5,2 %). Zhoršenou příjmovou situaci některých domácností ale naznačuje vyšší čerpání dávek hmotné nouze, patrně po celé pandemické období. Za rok 2021 na ně směřovalo meziročně o desetinu více, k růstu zčásti přispěla i mimořádná pomoc osobám poškozeným živelní událostí (červnovým tornádem).

Graf č. 19 Vybrané výdaje státního rozpočtu (v mld. korun)

*Pokrývají výdaje na platy v organizačních složkách státu. Nezahnují například mzdové výdaje na regionální školství.
 **Zahnuje i dávky péčovské péče a náhradní výživné. ***Zahnují dávky pomoci v hmotné nouzi, dávky osobám se zdravotním postižením, příspěvek na péči dle zákona o soc. službách. ****Obsahují zejména výdaje na nákup služeb, materiálu, energií či ostatních služeb (například výdaje na opravy a udržování). *****Odpovídá saldu rozpočtové kapitoly Státní dluh.
 Zdroj: MF ČR, MPSV

Investiční výdaje i přes mírný meziroční růst za rozpočtovým očekáváním loni zaostaly.

Kapitálové výdaje dosáhly loni rekordních 177,4 mld. korun a meziročně posílily o 2,8 %. I přes rychlé čerpání ke konci roku zůstaly okolo 6 % za rozpočtovým očekáváním. To souvisí s pomalejší realizací projektů v oblasti dopravy, územního rozvoje, sportu a kultury. Více než třetina investic směřovala do Státního fondu dopravní infrastruktury. Jeho rozpočet byl touto formou meziročně posílen o 3,5 mld. korun, což společně

¹⁹ Příspěvek činil 5 tis. korun a znamenal pro SR navýšení celkových výdajů o necelých 15 mld. korun. Od ledna do listopadu 2021 se meziroční růst výdajů na důchody rovnal 5,4 % a odrážel z drtivé většiny efekt běžné valorizace důchodů.
²⁰ Objem vybraného pojistného byl ve 2. i 3. čtvrtletí negativně poznamenán zrušením minimálních záloh pro osoby samostatně výdělečně činné a též prominutím pojistného placeného zaměstnavatelem (program Antivirus C).
²¹ Je vyjádřeno rozdílem mezi příjmy a výdaji na důchody ze SR. Ve výdajích nejsou zahrnuty náklady na správu systému důchodového pojištění.
²² Od 1. července 2021 došlo ke zvýšení hranice rozhodného příjmu pro čerpání (z 2,7- na 3,4násobek životního minima rodiny) i k valorizaci výše přídatku (o 26 %).

s vyššími vlastními příjmy (z výběru mýta) vedlo k mírnému posílení výdajů Fondu na dopravu. Podíl investic na celkových výdajích SR zůstal loni na podobné výši jako v roce 2020 (9,3 %) a ani od dlouhodobého průměru se významně neodchyloval.

Dynamický růst státního dluhu druhým rokem v řadě pokračoval. Výdaje na obsluhu dluhu však zatím významně nerostly.

Silně rostoucí potřeba financování vázaná na nutnost pokrytí krizového schodku SR vyústila během pandemického období v akceleraci státního dluhu. Ten činil na konci loňského prosince 2 466 mld. korun a od ledna 2021 vystoupal o 416 mld., tedy srovnatelně jako za rok 2020. Celkový nárůst dluhu za oba pandemické roky byl o necelých 40 mld. korun vyšší než rozpočtové schodky. Nárůst dluhu byl z drtivé části financován prostřednictvím domácích dluhopisů. Jejich celkový objem se za rok 2021 navýšil o 22 % (za dva roky o 60 %), na konci prosince činil 2 292 mld. korun. Mezi držiteli dluhopisů stále více dominovaly domácí finanční instituce, podíl nerezidentů se naopak mezi roky 2019 a 2021 snížil ze 40,6 % na 26,5 %. Podíl vnějšího dluhu na celkové zadluženosti dál klesal, především díky splátkám zahraničních dluhopisů. Čisté výdaje na obsluhu státního dluhu²³ loni i vlivem zvyšujících se úrokových sazeb tuzemských státních dluhopisů meziročně mírně vzrostly (o 5,2 %) na 42,2 mld. korun. Výdaje v posledních šesti letech oscilovaly okolo 40 mld. korun.

Hospodaření sektoru vládních institucí (VI) dosáhlo za tři čtvrtletí schodku 246 mld. korun.

Sektor vládních institucí (VI) v ČR hospodařil v úhrnu za tři čtvrtletí 2021²⁴ se schodkem 245,9 mld. korun, meziročně o 61,7 mld. hlubším. Růst celkových příjmů VI (6,0 %) byl zásadně ovlivněn přijatými čistými sociálními příspěvky (+89,5 mld. korun), neboť díky vládní stabilizační podpoře ekonomiky během pandemie nedošlo k významnějšímu poklesu zaměstnanosti. Meziročně vzrostl i příjem z daní z výroby a z dovozu (+6,1 %) a dorovnal se již úrovni z 1. až 3. čtvrtletí 2019. Meziroční růst celkových výdajů VI byl za tři loňská čtvrtletí navzdory svižnému tempu (8,7 %) nejnižší za čtyři roky. Loňský růst byl tažen zejména vyššími sociálními dávkami a naturálními sociálními transfery (+57,5 mld. korun), byť jejich růst oproti tempu z 1. až 3. čtvrtletí 2020 zvolnil (na 7,8 %). Významný byl i příspěvek vyplacených dotací (+40,0 mld., šlo hlavně o pomoc zasaženým podnikům během pandemie) a náhrad zaměstnancům (+43,1 mld.), v nichž se významně projevilo vyplacení odměn zdravotníkům a dalším složkám podílejícím se na řešení pandemie.

Schodek hospodaření VI v EU se na rozdíl od ČR ve 3. čtvrtletí meziročně i mezi-kvartálně snížil.

Sezónně očištěné saldo hospodaření VI v ČR činilo loni ve 3. čtvrtletí -6,0 % HDP, což znamenalo mírné zhoršení jak ve vztahu k předchozímu čtvrtletí, tak v meziročním srovnání (shodně o 0,6 p. b.). Naopak v EU se loňské zlepšení pandemické situace již promítlo do schodku VI pozitivně. Zatímco ten ve 4. čtvrtletí 2020 čítal 7,3 % HDP, ve 3. čtvrtletí následujícího roku „jen“ 3,7 % HDP, když hlubší schodek než Česko měly jen Belgie, Rumunsko, Španělsko a Malta (v rozmezí 6,6 % až 8,1 % HDP)²⁵. Naopak s přebytkem hospodařil loni ve 3. čtvrtletí vládní sektor jen v Dánsku (2,7 % HDP), kde však v předkrizovém roce 2019 vykazoval ještě významnější přebytky.

Meziroční růst míry zadlužení VI v ČR byl významně tlumen nominálním zvýšením HDP.

Nominální dluh VI v ČR dosáhl loni na konci 3. čtvrtletí 2 432,9 mld. korun, meziročně o 260,0 mld. více. Míra zadlužení za poslední rok analogicky narostla ze 38,1 % na 40,5 % HDP. Růst zadluženosti byl tlumen svižným nominálním posílením HDP (příspěvek -1,9 p. b.). Míra zadlužení VI v EU čítala ve 3. čtvrtletí 90,1 % HDP, v mezikvartálním pohledu se ale podruhé v řadě mírně snížila. Oproti konci roku 2019 míra zadlužení narostla ve všech státech Unie, nejvíce v zemích jižního křídla eurozóny (např. ve Španělsku z 95,5 % na 121,8 % HDP), které vyjma Malty patřily v tomto ohledu k nejpostiženějším ještě před vzplanutím pandemie. V celé EU činil tento nárůst 12,9 p. b., v ČR o 10,5 p. b. – podobně jako v Německu či Polsku. Jen minimální zhoršení vykázaly Irsko (o 0,4 p. b.) a Švédsko (o 1,2 p. b.) a spolu s dalšími jedenácti státy EU držely svou zadluženost pod 60 % HDP.

Oproti konci roku 2019 byl kumulativní nárůst zadlužení v ČR srovnatelný s Polskem či Německem.

²³ Odpovídá saldu rozpočtové kapitoly Státní dluh.

²⁴ Údaje o hospodaření vládních institucí v ČR za 4. čtvrtletí 2021 i celý loňský rok zveřejní ČSÚ 1. dubna 2022, Eurostat za své členské státy následně 22. dubna. Podrobnější zhodnocení vývoje v tuzemsku za 3. čtvrtletí je obsaženo v publikaci Analýza sektorových účtů: <https://www.czso.cz/csu/czso/ci/analýza-čtvrtletních-sektorových-uctu-3-čtvrtletí-2021>

²⁵ Bez Itálie, Řecka, Chorvatska a Kypru, za které nebyly sezónně očištěné údaje k dispozici.